

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH
(SZTAB GENERALNY)

Warszawa dn. 17.XII. 1921 r.

839852
17.XII. 1921 r.
F. J. J. J. J.

Oddział II.

Ref. "A" № 15214 /II.

ADJUTANTURA GENERALNA NACZELNEGO WODZA.-

Przedkładam do wiadomości odpis raportu attaché
wojskowego w Moskwie L.461.z dn.1.XII.21.r.-

1 załącznik.

SZEF ODDZIAŁU II.SZT.GEN.

Otrzymuję:

Ppużk.p.d.Szt.Gen.

ADJUTANTURA GENERALNA
Gabinet Ministra
Szef Sztabu Gen.
M.S.Z.D.V.i D.VII.
Att.Wojsk.w Rydze
" " w Rewlu
" " w Helsingforsie
" " w Konspolu
Rotmistrz DUBICZ w Gdańsku.

ADJUTANTURA GENERALNA
NACZELNEGO WODZA
839852
17.XII. 1921 r.
Wysłano dn. 17.12.1921
Wyszło dn. 17.12.1921
Załączników

PLCSUB
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

ATTACHE WOJSKOWY

Moskwa 1 grudnia 1921 r.

przy POSŁELSTWIE POLSKIM W MOSKWIE

L.461/Att.W.

POUFNE! ODPIS.
-.-.-.-

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH
SZTAB GENERALNY ODDZIAŁ II.

Nastroje ludności
rosyjskiej.

Coraz to częściej daje zauważyć niechętny i wrogi nastawie-
rój mas robotniczych względem komunizmu i obecnego rządu
przeciwk któremu zaczyna się podnosić głos opozycji coraz
śmieliej. To samo daje się odczuć wśród włościan i innych war-^{stw}
~~stw~~ społeczeństwa rosyjskiego. Wśród studentów i uczącej się
młodzieży, którą komuniści starali się skaptować dla swojej
idei, a która jeszcze przed rokiem sprzyjała i interesowała
się ideałami komunizmu, daje się odczuć ogromny pdpływ i zwrot
na prawo. /Z liczby 700 studentów pierwszego kursu moskiews-
kiego uniwersytetu jest zaledwie 7 komunistów/. Coraz mniej
spotyka się ludzi przychylnie usposobionych do samej idei,
nie mówią już o popieraniu sposobów rządzenia, stosowanych
przez bolszewików.

Jako charakterystykę nastrojów, panujących wśród robot-
ników, załączam w 3 egzemplarzach referat jednego z Rosjan, sto-
jącego blisko życia robotnika rosyjskiego.

W związku z rozkazem i "czystką" partji komunistycznej
opuściło jej szeregi do 30% członków; przewidywane jest jesz-
cze dalsze oczyszczenie partji. Część komunistów, która wobec
tego odpadła, pozostaje w opozycji do obecnego rządu. Opozycja
ta obecnie nie jest

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

568

Opozycja ta obecnie nie jest skonsolidowaną i nie występuje jednolite. Część oponentów wraca do programu umiarkowanych partji socjalistycznych tzw. "socjał-patrjotów" lub nawet idzie jeszcze bardziej na prawo do monarchizmu włącznie.

Inni znowu z wyeliminowanych najbardziej skrajni radykaliści, zartucując obecnemu rządowi ugodę z kapitałem pragną kroczyć dalej według programu Marksa. Wśród tych skrajnych bolszewików, są elementy ideowe, nie brak jednak elementu awanturczego, który jest rozżalony z powodu utracenia stanowisk, możliwości użycia i niekontrolowanej władzy. /Do tych należą przeważnie elementy zaangażowane w W.C.Z.K., której zbyt rozległą władzę i prawo są dów doraźnych stara się ukrócić rząd sowieński, lecz jak dotychczas bardzo nieskutecznie/.

Opozycji tej, powstałej z byłych komunistów nie da się narazie scharakteryzować jak również jej przyszłego stanowiska i programu oraz jej przywódców. Trocki nie stoi na jej czele jak dotychczas mniemano, natomiast zdaje się on przechylać /z konieczności zresztą/ do programu Lenina, z którym się rozchodzi w nielicznych tylko punktach. Mam wrażenie, że ~~xxkix jxriax~~ zajmuje on wyczekujące stanowisko wobec małej jeszcze siły opozycji i wątpliwości jej powodzenia.-

Doniosłym jednak faktem dla nas jest rozbitcie jednolitości w łonie partji komunistycznej, która, zawdzięczając tej właśnie jednolitości i partyjnej dyscyplinie mogła dotąd z pomocą terroru rządzić krajem.

Nie mniej doniosłym jest ogromny wzrost niezadowolonych z rządu sowieńskiego wśród mas robotniczych i włościańskich głównie na tle ekonomicznym. W związku z nową polityką ekonomiczną i

dopuszczeniem inicjatywy prywatnej w przemyśle i handlu, zaznacza się bardzo duży upadek ideowości i zacietrzewienia wśród samych komunistów, pozostających na urzędach. Wszystko garnie się do robienia majątku drogą pobierania awansów rządowych na różne przedsiębiorstwa. Podstawiając swoich kuzynów i krewnych jako przemysłowców, komuniści urzędnicy ukatwiają im pobieranie kolosalnych awansów rządowych na setki milionów.

Wpływy niemieckie.

Charakterystycznym jest wiadomość, którą otrzymałem przed paru dniami ze źródła wiarogodnego, że Niemcy szukają zbliżenia ze skrajną lewicą opozycyjną i pragną ją opanować. Jak objaśnia podający tę wiadomość informator, polityka Niemców w tym wypadku jest następująca: przewidując niedługo już czas panowania bolszewizmu, zdają sobie Niemcy sprawę iż nie zdołają do tego czasu pociągnąć na jakąkolwiek awanturę umiarkowanej grupy bolszewików obecnie rządzącej, która całkowicie pochłonięta jest ekonomicznym urządzeniem kraju, mniemają natomiast, że z chwałą opanowania rządów przez elementy skrajne ~~ekstremistyczne~~ uda im się tę grupę do walki chociażby i niezwycięskiej z Polską, aby jeszcze przed upadkiem komunizmu wyzyskać go dla osłabienia Polski.

Równocześnie poseł niemiecki w Moskwie nieoficjalnie stale pertraktuje z rządem sowietów, prowadząc narady za pośrednictwem Radka, który bardzo często bywa w poselstwie niemieckim, odbywając z posłem parogodzinne konferencje.

Państwa Bałtyckie.

W związku z rozkładem partji komunistycznej, trudnościami ekonomicznymi i rosnącym niezadowoleniem ludności, przewidują przedstawiciele państw bałtyckich upadek bolszewików, a bojąc się śmiertelnie opanowania Rosji przez grupy imperjalistyczne, starają się już teraz wytworzyć w Rosji środowisko i wyszukać jednostki im przychylnie, któreby mogli preforsować do przyszłych rządów

rosyjskich i zapewnić sobie w ten sposób niepodległość i wpływ w Rosji. Szczególnie w tym kierunku pracują Estonia i Łotwa, które mają upatrzonych już kandydatów i z nimi pertraktują. Sprawę tę dużej doniosłości państwowej pragnąłbym przedstawić osobiście w Sztabie Generalnym przy najbliższej bytności w Warszawie. Członkowie poselstw tych państw w prywatnej rozmowie dawali mi do zrozumienia, że chętnie widzieliby Polskę w łącznej pracy z nimi w tym kierunku.

Ze względu na rosnącą opozycję w partji komunistycznej, o której wyżej pisałem, uważałbym za wskazane ze strony Polski poczynić wszystko możliwe dla uzyskania oddanych nam ludzi w łonie tej opozycji, aby z jednej strony nie dopuścić opanowania jej przez Niemców, z drugiej zaś wzmocnić ją możliwie dla osłabienia rządu sowieków i dla zabezpieczenia sobie w przyszłym ustroju Rosji wpływów, o które już teraz zaczynają ubiegać się poszczególne państwa.

Stosunek sowieków do Pol.

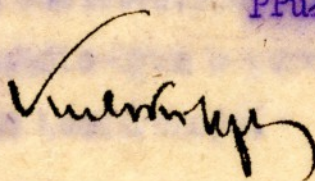
Partji Komunistycznej.-

Charakterystycznym jest, że w ostatnich dniach rozesłano kilkudziesięciu komunistów polskich z Moskwy na nieznaczące stanowiska w dalekiej prowincji.-

/-/ WOLIKOWSKI

PPułk.Szt.Gen.

Za zgodność odpisu:

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

577